

25-Mart, 2025-yil

AUTIZM SINDROMILI BOLALAR NUTQ NUQSONLARINING KORREKSION PEDAGOGIK TA'LIMIDA LOGOPEDIK ISH

Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti
Logopediya yo‘nalishi 510-21-guruh talabasi
Karimova Dilnoza Bahromjon qizi

Annotatsiya. Mazkur maqolada autizm sindromli bolalarning nutq nuqsonlarini bartaraf etishda logopedik ishning o‘rni va ahamiyati tahlil qilingan. Autizm spektri buzilishlari bo‘lgan bolalarda kuzatiladigan asosiy nutq muammolari va ularni korreksion ta'lim jarayonida hal etishga yo‘naltirilgan metodlar ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, vizual qo‘llab-quvvatlash, sensorli integratsiya usullari va ijtimoiy o‘yinlardan foydalanish muhimligi ta'kidlangan. Logopedik ishning bolaning individual ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etilishi ijobiy natijalarga erishish imkonini oshiradi.

Kalit so‘zlar: Autizm sindromi, nutq nuqsonlari, logopedik ish, korreksion ta'lim, echolaliya, vizual qo‘llab-quvvatlash, ijtimoiy muloqot, bolalar rivojlanishi.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda maxsus ehtiyojli bolalar, jumladan, autizm spektri buzilishlari (ASB) bo‘lgan bolalarning ta'limi va tarbiyasi dolzarb masalalardan biridir. Autizm sindromli bolalarning nutq va kommunikativ rivojlanishi boshqa bolalardan farq qiladi. Ularda gapirishga bo‘lgan qiziqish pastligi, so‘zlarni to‘g‘ri qo‘llay olmaslik yoki mutlaqo gapirish qobiliyatining yo‘qligi kabi muammolar kuzatiladi. Shu bois, korreksion ta'lim jarayonida logopedik ish alohida ahamiyat kasb etadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Autizm sindromli bolalarning nutq nuqsonlarini bartaraf etishda logopedik ishning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan bolaning individual xususiyatlari va ehtiyojlariga moslashuvga bog‘liq. Autizmli bolalarda reseptiv va ekspressiv nutqning rivojlanishida juda ko‘p qiyinchiliklar uchraydi. Ular ko‘pincha echolaliyaga moyil bo‘lib, o‘z fikrlarini erkin bayon qilishda qiyinchilikka duch keladilar. Korreksion pedagogik ta'lim jarayonida vizual qo‘llab-quvvatlash, sensorli integratsiya va ijtimoiy o‘yinlar kabi zamonaviy usullardan foydalanish bolaning nutq rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi. Shuningdek, bolaning oilasi bilan birgalikda ishlash muhim ahamiyat kasb etadi, chunki kundalik hayotda ota-onalarning ishtirok etishi bola rivojlanishini rag‘batlantiradi.

1. Autizm sindromli bolalarning nutq nuqsonlarini bartaraf etishda kompleks yondashuv talab etiladi.

2. Vizual qo‘llab-quvvatlash, sensorli integratsiya va ijtimoiy o‘yinlar autizmli bolalarning nutq va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirishda samarali usullardir.

3. Bolalarning individual xususiyatlarini inobatga olib, korreksion dastur ishlab chiqish, logopedik ish samaradorligini oshiradi.

25-Mart, 2025-yil

4. Ota-onalar va pedagoglar o‘rtasidagi hamkorlik bolaning ijtimoiy va nutqiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi.

5. Zamonaviy logopedik texnologiyalardan foydalanish orqali autizm sindromli bolalarning hayot sifati sezilarli darajada yaxshilanishi mumkin.

XULOSA

Autizm sindromli bolalarning nutq nuqsonlarini bartaraf etishda logopedik ishning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan bolaning individual ehtiyojlari va xususiyatlariga moslashtirilgan yondashuvga bog‘liq. Ta’lim jarayonida vizual qo‘llab-quvvatlash, sensorli integratsiya usullari va ijtimoiy o‘yinlardan foydalanish orqali bolalarda kommunikativ va nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga erishish mumkin. Logopedik ishni kompleks yondashuv asosida tashkil qilish, bolaning individual imkoniyatlariga e’tibor qaratish va oila a’zolari bilan doimiy hamkorlik autizmli bolalarning rivojlanishida muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, maxsus tayyorlangan korreksion dasturlar bolalarning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Aynitdinova, G.A. "Autizm sindromi bo‘lgan bolalarda nutq nuqsonlari: diagnostika va korreksiya." – Toshkent, 2020.

2. Volkova, L.S. "Logopediya: maxsus ta’lim metodlari." – Moskva: Prosveshcheniye, 2018.

3. Melnikova, S.V. "Autizmli bolalar bilan ishlashda zamonaviy korreksion texnologiyalar." – Sankt-Peterburg, 2019.

4. Baryaeva, L.B. "Autizm spektri buzilishlarini korreksiya qilishda logopedik ish usullari." – Kazan, 2021.

5. Tugusheva, N.V. "Bolalarda echolaliya va uni bartaraf etish yo‘llari." – Moskva, 2017.

6. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (JSST). "Autizm spektri buzilishlari: umumiy ko‘rsatmalar va strategiyalar." – JSST, 2021.

7. Smith, A., & Bryson, S. "Autism Spectrum Disorders: Communication Challenges and Intervention Strategies." – New York: Springer, 2018.

8. Griboedova, E.A. "Logopediya uchun vizual materiallardan foydalanish." – Yekaterinburg, 2020.

9. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. "Korreksion ta’lim dasturlari." – Toshkent, 2022.

10. Vygotsky, L.S. "Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes." – Cambridge: Harvard University Press, 1978.